

V Bruseli 15. 11. 2012
COM(2012) 663 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

V záujme lepšieho fungovania vnútorného trhu s energiou

{SWD(2012) 367 final}
{SWD(2012) 368 final}

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

V záujme lepšieho fungovania vnútorného trhu s energiou

1. ÚVOD

Európska únia potrebuje vnútorný trh s energiou, ktorý by bol konkurencieschopný, integrovaný, plynulý a ktorý by bol pre elektrickú energiu a plyn solídnu oporou, aby tiekli tam, kde sú potrebné. Ak chce EÚ riešiť výzvy, ktoré pred Európou stoja v oblasti energetiky a zmeny klímy, a ak chce zaistiť cenovo dostupné a bezpečné dodávky energií pre domácnosti a podniky, musí zaistiť, aby vnútorný európsky trh s energiou fungoval efektívne a flexibilne. Napriek zásadnému pokroku, ktorý sa v posledných rokoch dosiahol v spôsobe, akým trh s energiou funguje, musí sa podniknúť ďalšie úsilie, aby sa integrovali trhy, zlepšila hospodárska súťaž a reagovalo na nové výzvy. Ako bolo zdôraznené v Pláne postupu v energetike do roku 2050, ktorý vydala Komisia¹, dosiahnutie plnej integrácie energetických sietí a sústav Európy a ďalšia liberalizácia trhov s energiou predstavujú kroky zásadnej dôležitosti na to, aby sa realizoval prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a udržala bezpečnosť dodávok pri čo najnižších možných nákladoch.

Ak nebudeme schopní uskutočniť zásadné zmeny v spôsobe, akým funguje trh s energiou, dopracujeme sa k menej spoľahlivému a nákladnejšiemu európskemu energetickému systému, následkom čoho sa zníži konkurencieschopnosť a bohatstvo EÚ a spomalí sa pokrok smerom k dekarbonizácii hospodárstva. S cieľom zvrátiť tieto trendy naliehavo potrebujeme investovať do výroby, prenosovej a distribučnej infraštruktúry, ako aj do zariadení na uskladňovanie. Existujúce energetické systémy je nutné modernizovať, pričom náklady na takúto modernizáciu sa odhadujú na jeden bilión EUR². Zároveň musíme motivovať k prijímaniu ďalších opatrení na zlepšenie energetickej účinnosti, stimulovať spravodlivú hospodársku súťaž a zlepšiť práva spotrebiteľov, aby začali zohrávať aktívnejšiu úlohu a plne využívali svoje práva a možnosti voľby.

Vedúci predstavitelia štátov a vlád Európy si preto stanovili jasný termín na dokončenie vnútorného trhu s energiou, ktorým je rok 2014. Dosiahnutie vnútorného trhu s energiou nie je samo osebe cieľom len tak. Je to kľúčový nástroj na dosiahnutie toho, čo si občania EÚ želajú najviac: hospodárskeho rastu, pracovných miest, bezpečného splnenia ich základných potrieb za prijateľnú a konkurencieschopnú cenu a udržateľného využívania obmedzených zdrojov.

Do roku 2014 budú musieť byť plne implementované existujúce právne predpisy vrátane toho, aby sa na úrovni EÚ realizovali základné technické pravidlá a regulačným orgánom poskytli nevyhnutné nástroje a zdroje na to, aby účinným spôsobom presadzovali právne predpisy. Cezhraničné trhy s plynom a elektrickou energiou musia byť vytvorené a funkčné vo všetkých častiach EÚ a implementácia plánov na dokončenie, modernizáciu

¹ KOM(2011) 885.

² KOM(2011) 658 v konečnom znení.

a „zinteligentnenie“ sietí EÚ musí intenzívne prebiehať. Iba vtedy, keď sa to dosiahne, môžu spotrebiteľia začať naplno využívať výhody vnútorného trhu s energiou.

EÚ v súčasnej dobe nie je schopná tento cieľ splniť. Nielen že členské štáty len veľmi pomalým tempom upravujú svoje vnútroštátne právne predpisy a len veľmi pomaly vytvárajú plne konkurencieschopné trhy s účasťou spotrebiteľov, zároveň sa musia aj odkláňať od (a odolávať výzvam na prijímanie) politik, ktoré by boli zamerané výhradne na vnútorné trhy, resp. inšpirované iba vnútroštátnou realitou. Tieto tendencie bránia vnútornému trhu v tom, aby fungoval efektívne. Dokonca existuje hrozba, že zvrátia pokrok, ktorý sme dosiahli na ceste k vnútornému trhu s energiou. Napriek tomu však vidno jasnú pridanú hodnotu v tom, že by sa energetické politiky členských štátov vzájomne spojili a vytvorili by sa efektívne a bezpečné energetické sústavy prekračujúce štátne hranice.

V tomto oznámení sa opätovne uvádzajú výhody integrovaných európskych trhov s energiou a stanovujú sa spôsoby, ako zaistiť, aby trh čo najskôr dosiahol svoj potenciál a splnil potreby a očakávania občanov a podnikov EÚ. Vzhľadom na svoju dôležitosť pri prehlbovaní jednotného trhu bola táto iniciatíva identifikovaná ako jedno z 12 prioritných opatrení v rámci oznámenia „Akt o jednotnom trhu II – Spoločne za nový rast“³.

2. VÝHODY LIBERALIZOVANÝCH, INTEGROVANÝCH A FLEXIBILNÝCH TRHOV S ENERGIU

Vnútroštátne vlády, podniky, ako aj jednotlivci musia byť presvedčení o tom, že vnútorný trh im poskytuje tú najlepšiu ponuku. K tomu zatiaľ nedochádza. Trh výroby energie je stále veľmi koncentrovaný. V ôsmich členských štátoch ovláda viac ako 80 % výroby energie stále spoločnosť s historickým monopolom. Na dobre fungujúcom trhu s energiou, ktorý ideálnym spôsobom rieši náklady externých faktorov, by sa investície do výroby energie mali riadiť aspektmi trhu a nie dotáciami. Trhy s energiou sú vo všeobecnosti vnímané ako netransparentné alebo nedostatočne otvorené príchodu nových aktérov na trh, a to vrátane poskytovateľov služieb na strane dopytu. K ekonomicky racionálnym investíciám do energetickej efektívnosti nedochádza – alebo aspoň nie v dostatočnej miere. Spokojnosť spotrebiteľov je nízka aj v tých členských štátoch, ktoré už v súčasnosti majú relatívne konkurencieschopné trhy s energiou.

Vnútorný trh s energiou už však priniesol neodškriepiteľné výhody, pričom potenciálne prínosy sú atraktívnejšie než kedykoľvek predtým.

2.1. Dosiahlo sa toho už veľa

Viac voľby a flexibility pre spotrebiteľov

Najmenej 14 európskych elektrických a/alebo plynových spoločností v súčasnosti pôsobí vo viac než jednom členskom štáte, pričom v dvadsiatich členských štátoch pôsobia viac než traja hlavní dodávatelia elektrickej energie⁴. V dvoch tretinách členských štátov si spomedzi niekoľkých dodávateľov môžu vybrať dokonca už aj domácnosti a malé podniky.

³ COM(2012) 573 final.

⁴ Pozri aj tabuľku 12 v pracovnom dokumente útvarov Komisie nazvanom Trhy s energiou v Európskej únii v roku 2011, ktorý sa ďalej nazýva len „PDÚK 1“.

Nástroje na porovnávanie cien pomohli spotrebiteľom nájsť lepšie ponuky. Pochopenie toho, čo možno získať zmenou dodávateľa, viedlo k vysokej miere prechodu k iným poskytovateľom v niekoľkých členských štátoch, počínajúc Švédskom cez Spojené kráľovstvo, Írsko, Belgicko až po Českú republiku⁵.

Konkurenčnejšie ceny

Otváranie trhu, zvýšená miera cezhraničného obchodu a integrácie trhu⁶, ako aj intenzívnejšia hospodárska súťaž, podporované právnymi predpismi EÚ a intenzívnym presadzovaním pravidiel hospodárskej súťaže a pravidiel o štátnej pomoci, držia na uzde ceny energií⁷ a pomáhajú udržiavať pracovné miesta vo výrobe v EÚ a sú prínosom pre všetkých spotrebiteľov.

Účet za energiu, ktorý platia spotrebiteľia, však obsahuje viac než len jej energetický komponent, vďaka čomu je tento cenový účinok menej viditeľný. Poplatky za prenosové a distribučné siete tvoria významnú časť celkového účtu, podobne ako dane a clá⁸. Tieto poplatky, dane a clá sú nie vždy rovnomerne rozložené na všetky skupiny zákazníkov, pričom účty spotrebiteľov v domácnostiach zaťažujú najviac. Určujú sa všetky na úrovni členských štátov a podliehajú vnútroštátnej politike⁹. V niektorých členských štátoch predstavujú dane a clá približne 50 % konečnej výšky účtu za energiu¹⁰. V členských štátoch EÚ-15 narástli dane v rámci konečného účtu pre domácich zákazníkov v priemere z 22 % v roku 1998 na 28 % v roku 2010¹¹.

Likvidnejšie a transparentnejšie veľkoobchodné trhy

Likvidita a transparentnosť na obchodovaných trhoch s elektrickou energiou sa postupne zlepšili v dôsledku „prepojenia trhu“ medzi členskými štátmi¹². Prepojenie trhu sa stabilne šíri zo severozápadu EÚ do ostatných regiónov. „Prepojených“ je v súčasnosti 17 členských

⁵ Hodnotenia výsledkov spotrebiteľských trhov, Európska komisia, GR SANCO, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/editions/cms7_en.htm, Fungovanie maloobchodných trhov s elektrickou energiou pre spotrebiteľov v Európskej únii, štúdia v mene Európskej komisie, GR SANCO, 2010 (ďalej len „štúdia o maloobchodných trhoch s elektrickou energiou“). http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/docs/retail_electricity_full_study_en.pdf.

⁶ Pozri PDÚK 1, strana 47.

⁷ Zatiaľ čo ceny primárnych energetických komodít sa za posledné roky zvýšili ročne o 14 % v prípade ropy, takmer o 10 % v prípade plynu a o 8 % v prípade uhlia, veľkoobchodné ceny elektrickej energie v EÚ rástli oveľa pomalšie, konkrétne o 3,4 %. Pozri PDÚK 1, obrázok 29.

⁸ Tie sa používajú okrem iného na zohľadnenie environmentálnych vonkajších faktorov využívania energie, ako to odporúča Komisia v ročných prieskumoch rastu na roky 2011 a 2012 [KOM(2011) 11 v konečnom znení, KOM(2011) 815 v konečnom znení], ako aj závery zasadnutia Európskej Rady (EUCO 10/1/11 REV1), ktorých cieľom je presunúť zdanenie z pracovnej sily inde, okrem iného na spotrebu a znečisťovanie životného prostredia, pokiaľ ide o konkurencieschopnosť priemyslu EÚ a spotrebiteľské ceny. Dajú sa však použiť aj na získavanie finančných prostriedkov.

⁹ Podrobné údaje o týchto prvkoch v jednotlivých členských štátoch sa nachádzajú v PDÚK 1, časť 3.

¹⁰ Pozri PDÚK 1, časť 2, obrázok 33.

¹¹ Pozri štúdiu nazvanú „Cenový vývoj na maloobchodných trhoch EÚ s elektrickou energiou a plynom v rokoch 1998 – 2011“, strana 2, http://ec.europa.eu/energy/observatory/electricity/doc/analysis_retail.pdf. Priemerný podiel environmentálneho zdanenia na celkových daňových príjmoch v EÚ sa však znižuje. Daňové trendy v Európskej únii, Európska únia 2011: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-DU-11-001/EN/KS-DU-11-001-EN.PDF.

¹² Prepojením trhu sa optimalizuje prepájacia kapacita a zaisťuje sa, aby elektrická energia tiekla z oblastí s nízkymi cenami do oblastí s vysokými cenami, a to automatickým prepájaním kupujúcich a predávajúcich na oboch stranách hranice.

štátov. Pozitívnym príspevkom k dobudovaniu vnútorného trhu s elektrickou energiou bolo aj vytvorenie celoostrovneho trhu v Írsku v roku 2007. Tieto udalosti viedli k väčšej miere cezhraničného obchodu a väčšej cenovej konvergencii¹³. Transparentnosť sa zvyšuje, a to aj v dôsledku nariadenia o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou (REMIT), prijatého v roku 2011¹⁴.

Pri stále väčšej miere obchodu medzi plynovými spoločnosťami je desaťnásobný rast platforiem na obchodovanie s plynom („plynárenské uzly“) v rozmedzí rokov 2003 až 2011 impozantný. Trhy EÚ s uzlami s tekutým plynom dokázali zo svojho vystavenia hospodárskej súťaži v oblasti plynu profitovať oveľa viac, a to vrátane trhov LNG ovplyvnených udalosťami dejúcimi sa za hranicami EÚ ako takej, napríklad takzvanou „revolúciou bridlicového plynu“ v USA. Zarážajúci je dramatický rozdiel medzi prínosnými účinkami, ktoré to malo na veľkoobchodné ceny plynu na likvidných a konkurencieschopných trhoch v EÚ, oproti menej likvidným a konkurencieschopným trhom¹⁵.

Bezpečnejšie dodávky

Zvýšená miera likvidity veľkoobchodných trhov zároveň zlepšila bezpečnosť dodávok v EÚ. V oblasti dodávok plynu sa počet hlavných krajín dodávajúcich plyn do Európy zvýšil zo 14 v roku 2000 na 23 v roku 2010. Účinok na bezpečnosť dodávok vidno na tom, čo sa stalo začiatkom februára 2012, kedy sa výnimočne vysoký dopyt po plyne a elektrickej energii počas obdobia extrémne studeného počasia prekryval so zníženým dovozom plynu. Krátkodobé cenové signály v rozličných plynárenských uzloch a na energetických burzách v západnej časti EÚ prilákali plyn tam, kde bol najviac potrebný, a zaistili, že všetka dostupná výrobná kapacita elektrickej energie bola aktivovaná, čím sa dosiahli nepretržité dodávky energie koncovým spotrebiteľom.

Väčšia koordinácia a transparentnosť vo vzťahoch s tretími krajinami

EÚ a jej členské štáty si uvedomili potrebu vyvinúť väčšie úsilie s cieľom koordinovať svoje vonkajšie energetické vzťahy¹⁶, a to najmä voči vyrábajúcim, tranzitným a spotrebiteľským krajinám¹⁷. To poskytuje EÚ väčšiu váhu v obchodných vzťahoch v oblasti energetiky.

Z iniciatívy EÚ boli prínosy uplatňovania predpisov vnútorného trhu EÚ s energiou rozložené do krajín západného Balkánu a susedných krajín, a to najmä dohodou, ktorou sa ustanovuje Energetické spoločenstvo¹⁸. Energetické spoločenstvo sa môže a malo by sa ďalej rozširovať, aby sa dosiahol stále väčší trh s energiou, ktorý by siahal za hranice EÚ. Obchod s energiou na dobre fungujúcich trhoch poskytuje skutočný prínos celej EÚ, Energetickému spoločenstvu a ostatným susedným krajinám. Vytvára sa ním hodnota aj pre vyvážajúce i dovážajúce krajiny a umožňuje sa doplnkové využívanie prírodných zdrojov v rôznych

¹³ Komisia ostáva naďalej v strehu s cieľom zaistiť, aby sa energetické burzy nezačali popri nevyhnutnej spolupráci v oblasti projektov prepojenia trhu zapájať do antikonkurenčných praktík.

¹⁴ Ú. v. EÚ L 326, 8.12.2011, s. 1.

¹⁵ Pozri PDÚK 1, mapa 1, strana 31.

¹⁶ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 994/2012/EÚ z 25. októbra 2012, ktorým sa ustanovuje mechanizmus výmeny informácií, pokiaľ ide o medzivládne dohody v oblasti energetiky medzi členskými štátmi a tretími krajinami (Ú. v. EÚ L 299, 27.10.2012, s. 13). Pozri aj COM(2012) 218 final.

¹⁷ Národné regulačné orgány európskych štátov koordinujú svoju činnosť v medzinárodných záležitostiach prostredníctvom Rady európskych energetických regulačných orgánov (CEER).

¹⁸ Podpísaná v roku 2005, členmi sú krajiny západného Balkánu, Ukrajina a Moldavsko, pričom Nórsko, Turecko, Arménsko a Gruzínsko majú štatút pozorovateľa.

regiónoch. EÚ pomáha krajinám Energetického spoločenstva a podporuje ich v riešení ich problémov pri uplatňovaní pravidiel vnútorného trhu s energiou.

Významné zlepšenia sa dosiahli aj v problematike vymedzenia spoločných regulačných osvedčených postupov a technických štandardov na základe zásad vnútorného trhu s energiou s krajinami južného Stredomoria, čím sa na vnútornom trhu s energiou otvorila cesta pre využívanie významných tokov energie z obnoviteľných zdrojov a pre projekty spoločnej infraštruktúry v rámci Európskej susedskej politiky.

2.2. **Dá sa získať ešte viac**

Popri týchto prínosoch existuje niekoľko oblastí, v ktorých sa očakáva, že prebiehajúca práca čoskoro prinesie ovocie.

Väčšia možnosť pre spotrebiteľov kontrolovať ich náklady na energiu

Ceny energií pravdepodobne v budúcnosti porastú, okrem iného pre neúprosný globálny dopyt po palivách, ako aj pre investície, ktoré budú potrebné na udržiavanie a modernizáciu starnúcich energetických sústav EÚ¹⁹. Vnútorný trh s energiou však môže zaistiť, aby sa investície uskutočňovali cenovo čo najefektívnejším spôsobom a aby náklady pre domácnosti a priemysel pred zdanením zotrvali na prijateľnej úrovni prostredníctvom konkurenčných tlakov na dodávateľov. Z odhadov vyplýva, že spotrebiteľia EÚ by už dnes mohli ušetriť až 13 miliárd EUR ročne, ak by prešli na najlacnejšiu dostupnú tarifu za elektrickú energiu²⁰. Tento potenciál je v súčasnosti poväčšine nevyužitý, pretože mnoho ľudí si stále plne neuvedomuje alebo nedokáže naplno využívať možnosti, ktoré trh vytvára²¹.

Lepšia kontrola spotreby prostredníctvom inteligentných technológií

Nové energetické služby otvorené pre nových aktérov a motivačné faktory trhu môžu spotrebiteľom pomôcť lepšie riadiť ich účty za energiu tým, že im umožnia spotrebúvať energiu nákladovo čo najefektívnejším spôsobom a ľahšie produkovať svoju vlastnú elektrickú energiu.

Ďalší technický rozvoj podporí tento trend. Inteligentné meracie systémy uľahčujú mikrovýrobu energie spotrebiteľmi a zároveň môžu pomôcť znižovať spotrebu energie v domácnostiach. Navyše inteligentné meracie systémy umožňujú prispôbovať spotrebu elektrickej energie v reálnom čase v nadväznosti na fluktuácie trhových cien. Ukázalo sa, že sa tým znížia náklady domácností na energiu o 13 %, no môže to viesť k ešte väčším úsporám, ak sa uplatní automatizácia domácich spotrebičov²².

Nová smernica o energetickej účinnosti, ktorá zahŕňa ustanovenia o distribuovanej výrobe energie a reakcii na dopyt²³, trhu pomôže vyvíjať sa týmto smerom. Spoluprácou medzi

¹⁹ Pozri oznámenie Komisie „Plán postupu v energetike do roku 2050“, strany 2, 5, 6 a 7. Dekarbonizácia energetickej sústavy by nemala byť nákladnejšia než pokračovanie súčasných politik.

²⁰ Štúdia o fungovaní maloobchodných trhov s elektrickou energiou.

²¹ V celej EÚ je informovanosť spotrebiteľov nízka, pričom iba každý tretí spotrebiteľ porovnáva ponuky; pozri štúdiu o maloobchodných trhoch s elektrickou energiou.

²² Štúdia Vaasaett, „Dopyt po zmocnení“, <http://www.esmig.eu/press/filestor/empower-demand-report.pdf>.

²³ KOM(2011) 370.

verejnoprospešnými službami (najmä v oblasti energetiky a telekomunikácií) sa môže zaistiť, aby súvisiace investície boli nákladovo efektívne²⁴.

Väčšia miera hospodárskej súťaže prostredníctvom lepšieho prístupu k prenosovým sieťam

Nestačí jednoducho disponovať zavedenými prenosovými sieťami. Je rovnako dôležité, aby ich mohli využívať všetci aktéri trhu. To bol záver Komisie v jej sektorovej štúdii o fungovaní trhov s energiou v roku 2007²⁵.

Nedostatok otvoreného a nediskriminačného prístupu k prenosovej infraštruktúre bránil novým účastníkom trhu v tom, aby na trhu spravodlivo súťažili. Predpisy EÚ už členským štátom nariaďujú, aby oddelili (odčlenili) svoje podnikanie v oblasti prenosových sústav od podnikania v oblasti dodávok energie²⁶. V rámci tohto priemyslu sa vynorilo nové odvetvie, ktoré sa zameriava iba na prenosovú kapacitu a má stále viac cezhraničný dosah. Európske siete PPS (ENTSO-E a ENTSG) a Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER) zohrávajú dôležitú úlohu pri zaisťovaní toho, aby sa existujúca infraštruktúra využívala efektívnejším spôsobom a aby sa nová infraštruktúra plánovala a vyvíjala optimálne s európskym (a nie len firemným) nadhľadom pomocou najlepších dostupných technológií. Pravidlá oddeľovania a hospodárskej súťaže budú musieť byť aj naďalej striktné presadzované, aby sa zaistil účinný prístup k prenosovej infraštruktúre v celej EÚ.

Efektívnejšie využívanie a rozvoj sietí

Celoeurópske technické pravidlá (záväzné usmernenia a predpisy) môžu priniesť ďalšie zlepšenia v efektivite sietí. Dodávatelia a používatelia by mali získať ľahší prístup k infraštruktúre a profitovať z nižších transakčných nákladov na cezhraničný obchod. V oblasti plynu sa novými pravidlami riadenia preťaženia a transparentným pridelovaním potrubných kapacít môžu odstrániť prekážky prístupu k sieťam. V oblasti elektrickej energie by sa novými technickými pravidlami, ako napr. pravidlami o cezhraničných vyrovnávacích trhoch a o likvidných vnútrodenných trhoch²⁷, malo v kombinácii s inteligentnými sieťami pomôcť zlepšiť flexibilitu systému a veľkoplošnú integráciu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj účasť zdrojov reakcie na dopyt popri výrobe energie. Výrobcom energie z obnoviteľných zdrojov to umožní plne sa zúčastňovať na skutočne konkurenčnom trhu a progresívne preberať tie isté zodpovednosti, ako konvenční výrobcovia, a to aj pokiaľ ide o vyrovnávanie.

²⁴ Verejná konzultácia GR CNECT:
http://ec.europa.eu/information_society/policy/doc/library/public_consult/cost_reduction_hsi?cost_reduction.pdf.

²⁵ KOM(2006) 851 v konečnom znení.

²⁶ Do dnešného dňa Komisia dostala návrhy certifikačných rozhodnutí týkajúce sa vyše štyridsiatich prevádzkovateľov prenosových sústav (PPS) v trinástich členských štátoch spomedzi 99 PPS, ktorí si vyžadovali certifikáciu. Osemnásť týchto PPS sa má certifikovať ako oddelené vlastníctvo.

²⁷ Jednodenné a vyrovnávacie trhy umožnia účastníkom trhu (vrátane spotrebiteľov), aby svoju výrobu a spotrebu prispôbovali v nadväznosti na meniace sa okolnosti, najmä v nadväznosti na ceny. Likvidné jednodenné trhy sú potrebné s cieľom umožniť úpravy v harmonogramoch dodávky a dopytu na hodinovej báze, k čomu ešte v celej Európe nedochádza. Cezhraničné vyrovnávacie trhy pomôžu predchádzať zbytočným nákladom súvisiacim s čisto vnútroštátnym obstarávaním vyrovnávacích služieb. Vďaka týmto mechanizmom sa spája dopyt a ponuka na cezhraničnej úrovni vo všetkých časových rámcoch.

3. ČO NAJLEPŠIE VYUŽÍVANIE VNÚTORNÉHO TRHU S ENERGIU

Hoci prínosy dobre fungujúceho vnútorného trhu s energiou sú stále viditeľnejšie, existuje niekoľko problematických miest, ktoré treba naliehavo riešiť, aby sa vnútorný trh s energiou do roku 2014 dobudoval. Bez opatrení by sa mohlo stať, že prechod smerom k udržateľným, inovačným, nízkouhlíkovým a energeticky efektívnym systémom do roku 2020 a v ďalších rokoch bude ohrozený a naliehavo potrebné investície nebude možné zabezpečiť pri čo najnižších nákladoch alebo vôbec.

3.1. Výzva v oblasti presadzovania predpisov

3.1.1. *Vykonávanie tretieho energetického balíka*

Architektúra pre vnútorný trh s energiou je jasná. Je stanovená v treťom energetickom balíku²⁸ a v doplnkových právnych predpisoch²⁹. Stavebné prvky architektúry sú tu, aby však vnútorný trh s energiou fungoval, musia sa účinným spôsobom implementovať³⁰. Oneskorenia pri implementácii majú negatívny vplyv na všetkých aktéroch trhu, a preto sú neprijateľné – a to tak časti, ktoré sa týkajú otvárania trhu, ako aj časti, ktoré majú zaistiť účinné zlepšenie práv a ochranu spotrebiteľov.

Komisia prioritným spôsobom uskutočňuje konania o porušení predpisov voči tým členským štátom, ktoré ešte plne netransponovali smernice tretieho energetického balíka, resp. tak urobili nesprávnym spôsobom³¹. Komisia má v úmysle poskytovať pravidelne aktualizované správy o stave vykonávania právnych predpisov o vnútornom trhu s energiou v jednotlivých členských štátoch a o konaniach o porušení predpisov.

Komisia s podporou CEER sprostredkuje medzi členskými štátmi výmenu osvedčených postupov o kľúčových zákaznických problémoch vrátane nástrojov na porovnávanie cien, transparentnej cenotvorby a fakturácie a vypracovania koncepcie zraniteľných spotrebiteľov.

Vnútroštátne energetické regulačné orgány sa vyzývajú, aby informácie sprostredkovali spotrebiteľom. Pred koncom roka 2012 Komisia spustí usmernenie (ktoré bude dostupné na webovej lokalite) o energetických právach spotrebiteľov a o zdrojoch informácií pre spotrebiteľov, ako aj o ochrane na trhoch s energiou jednotlivých členských štátov.

²⁸ Smernice 2009/72/ES a 2009/73/ES, nariadenia (ES) č. 713/2009, 714/2009 a 715/2009.

²⁹ Najmä v nariadení č. 994/2010 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávky plynu, ktorým sa zrušuje smernica Rady 2004/67/ES (REMIT) a v navrhovanom nariadení o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru.

³⁰ Podrobné údaje o vykonávacej politike Komisie v súvislosti s tretím energetickým balíkom boli uvedené v oznámení nazvanom „Lepšia správa pre jednotný trh“ [COM(2012) 259 final]. Odvolávajúc sa na toto oznámenie, Európska rada na svojom zasadnutí v októbri 2012 vyzvala členské štáty, aby prijali naliehavé opatrenia. Následné opatrenia k tejto politike sa uskutočnia okrem iného v kontexte európskeho semestra.

³¹ Pozri PDÚK 1, časť 4. Od septembra 2011 Komisia začala 19 prípadov konania pri porušení predpisov za netransponovanie smernice 2009/72/ES a 19 prípadov za netransponovanie smernice 2009/73/ES. Do 24. októbra 2012 bolo uzavretých iba 12 prípadov, pričom zvyšné konania pokračujú. Týmto nie je dotknuté právo Komisie uplatniť v neskoršej fáze konanie pri netransponovaní určitých ustanovení, ak by sa našli nedostatky, napr. v kontexte kontroly nesúlady (všetky prijaté oznámenia o vnútroštátnych transpozičných opatreniach podliehajú preskúmaniu ich súladu s právom EÚ).

3.1.2. Zabezpečenie rovnakých podmienok

Energetické regulačné orgány a orgány na ochranu hospodárskej súťaže na európskej i vnútroštátnej úrovni musia rozhodným spôsobom konať, aby zaistili, že so všetkými spoločnosťami na trhu sa zaobchádza rovnako a že sa zriadia a udržiavajú rovnaké podmienky pôsobenia na trhu³². Komisia bude aktívnym spôsobom presadzovať pravidlá hospodárskej súťaže.

Je to dôležité najmä tam, kde historické výhody etablovaných prevádzkovateľov pôsobia ako prekážky vstupu nových hráčov na trh. Komisia bude naďalej presadzovať antitrustové pravidlá a pravidlá štátnej pomoci v sektore energetiky s cieľom zaistiť, aby prekážky hospodárskej súťaže, ktoré sa odstraňujú právnou reguláciou, neboli opätovne zavádzané konaním podnikov alebo verejných orgánov, čo by mohlo viesť k deformáciám trhu.

Komisia bude tlačiť na verejné orgány, aby zaistila, že koncesie, napr. pre vodné elektrárne, zariadenia na uskladňovanie alebo prevádzku distribučných sietí, sa budú udeľovať plne v súlade so zásadami zmluvy a sekundárnych právnych predpisov EÚ. Najvhodnejším spôsobom by malo byť to, že tieto koncesie sa dajú nediskriminačným spôsobom do verejného tendra pomocou otvorených nástrojov, ako sú napr. aukcie. Komisia má v úmysle posúdiť primeranosť existujúcich regulačných opatrení pre dosahovanie tohto cieľa.

Rovnaké podmienky podnikania sú takisto dôležité aj medzi EÚ a zahraničnými spoločnosťami. Pravidlá vnútorného trhu a obchod prostredníctvom likvidných energetických búrz otvárajú trh EÚ s energiou prevádzkovateľom z tretích krajín. Keď sa títo prevádzkovatelia z tretích krajín usadia v EÚ, požívajú rovnaké práva a povinnosti ako európski prevádzkovatelia. Nedostatok dovozných obmedzení alebo dovozných cieľ na dovoz plynu a elektrickej energie robí z európskeho trhu jeden z najotvorenejších energetických trhov na svete a dobrý vzor pre ďalšie sprostredkovanie celosvetového obchodu s energiou. Obchodná politika EÚ má za cieľ zaistiť, aby spoločnosti z EÚ mohli súťažiť na rovnakom základe mimo EÚ na domácich trhoch svojich konkurentov. Vnútorný trh s energiou o sile 500 miliónov spotrebiteľov dáva EÚ a jej spoločnostiam silné slovo v medzinárodnom obchode.

3.1.3. Premostenie rozdielov medzi členskými štátmi

Ak má EÚ vybudovať jednotný trh s elektrickou energiou a plynom, nesmie sa vynechať ani jeden región či členský štát. Faktom však je, že rozvinutosť trhu s energiou sa v ekonomickom vyjadrení v jednotlivých krajinách veľmi líši³³, napríklad pokiaľ ide o trhy s plynom v severozápadných častiach EÚ v porovnaní s východnou časťou EÚ.

Komisia a ACER podporia regionálne iniciatívy s cieľom zohrávať pri premost'ovaní rozdielov prominentnú úlohu. Regionálne iniciatívy by mali pomôcť vytvoriť ďalšie regionálne plynárenské uzly a energetické burzy a dosiahnuť cieľ, ktorým je úplné prepojenie trhu s elektrickou energiou v celej EÚ v čo najskoršom termíne³⁴.

³² Presadzovanie právnych predpisov o ochrane hospodárskej súťaže sa ukázalo ako významné pri zabezpečovaní rovnakých podmienok na trhy v sektore výroby energie, napr. antitrustový prípad proti spoločnosti E.On (2008), prípad fúzie spoločností GDF Suez/International Power (2011), a v sektore dodávok plynu, napr. prípady spoločností RWE (2009) a ENI (2010).

³³ Pozri PDÚK 1, časť 2 a 3.

³⁴ Oznámenie Komisie „Budúca úloha regionálnych iniciatív“, KOM(2010) 721 v konečnom znení.

V členských štátoch, v ktorých pôsobí jediný dodávateľ a neexistujú sieťové prepojenia na iných dodávateľov, však presadzovanie regionálnych trhových mechanizmov moc nepomôže. Komisia je odhodlaná poskytnúť týmto členským štátom pomoc, aby im pomohla dotiahnuť sa na ostatné členské štáty. No bez zásadných reforiem v týchto krajinách nebude pokrok možný.

Členské štáty musia stimulovať hospodársku súťaž vytvorením infraštruktúry, najmä podporou cezhraničnej aktivity a odstránením prekážok vstupu na trh.

3.2. Spotrebiteľská výzva: ako pomôcť spotrebiteľom využívať príležitosti

Hoci prísne presadzovanie pravidiel ochrany spotrebiteľa je nevyhnutné, samo osebe stačiť nebude. Aby sa čo najlepšie využili výhody, ktoré so sebou prináša vnútorný trh, spotrebiteľom vrátane jednotlivých občanov a malých podnikov sa musí umožniť – a musia sa k tomu motivovať – aby na trhu zohrávali aktívnu úlohu.

V súčasnosti sú MSP a domácnosti pasívnejšie než veľkí priemyselní zákazníci, a preto zaostávajú, lebo dostupné cenové rozdiely zostávajú nevyužívané. Môže sa tak diať čiastočne dôsledkom neefektívnej ochrany spotrebiteľa alebo nedostatočnej transparentnosti či nedostatku ľahko zrozumiteľných spotrebiteľských informácií, ktoré všetky znamenajú nízku mieru spokojnosti a dôvery spotrebiteľov³⁵. Bez ochoty spotrebiteľov aktívne sa zúčastňovať na trhu sa však diverzifikácia služieb a služby s pridanou hodnotou nerozvíjajú³⁶.

3.2.1. Ako umožniť dosiahnutie rôznorodých a inovatívnych služieb spotrebiteľom

Aby ste dostali tú najlepšiu ponuku, môže to znamenať nutnosť zmeniť dodávateľa s cieľom znížiť účet alebo zvýšiť kvalitu služby, nutnosť zvoliť si cenové modely, ktoré odmeňujú efektívne využívanie energie alebo uľahčujú mikrovýrobu energie apod. Na konkurencieschopných trhoch je spotrebiteľom ponúkaná rozmanitá škála možností, pretože dodávatelia sa snažia pokryť rozličné potreby a preferencie spotrebiteľov. Niektorí dodávatelia sa zameriavajú na cenovo orientovaných zákazníkov tým, že konkurujú svojou cenou, zatiaľ čo iní svoju ponuku zakladajú na vysokej kvalite služieb alebo pridanej hodnote a doplnkových službách, alebo dokonca na svoje energetické služby viažu iné služby (napr. telekomunikácie).

Včasné spustenie inteligentných meračov, ako je stanovené v *acquis* EÚ, môže byť spúšťacím mechanizmom pre reakciu na dopyt a iné inovatívne a inteligentné služby. Spotrebiteľia môžu mať napríklad možnosť využívať nižšie ceny v obdobiach nižšieho dopytu a nespotrebovať energiu v časoch špičky. Zvýšia sa tým prínosy pre spotrebiteľov a ďalej sa rozšíri možnosť ich voľby. Takéto ponuky služieb budú závisieť nielen od schopnosti podnikov uspokojovať

³⁵ Spotrebiteľia hodnotia trhy s elektrickou energiou a plynom veľmi nízko. V roku 2012 sa trh s elektrickou energiou nachádza na 26. mieste z 30 trhov so službami, pričom obzvlášť nízke známky dostali krajiny južnej Európy (najvyššiu známku dostalo Luxembursko a najnižšiu Bulharsko). Trh s plynom sa nachádza na 21. mieste z 30 trhov so službami (na prvom mieste je Slovinsko a na poslednom Belgicko). Trh s elektrickou energiou i plynom dostali nízke známky, pokiaľ ide o výber možností, porovnateľnosť a prechod k inému dodávateľovi a tarify, čo naznačuje, že spotrebiteľia nevyužívajú naplno možnosti ušetriť, ktoré im ponúka liberalizácia trhu. Podrobné informácie podľa jednotlivých krajín sa nachádzajú v PDÚK 1, časť 3. Pozri http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/cms_en.htm.

³⁶ Toto uznal aj Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV). Na základe svojej práce s organizáciami občianskej spoločnosti EHSV podporuje informovanú a štruktúrovanú rozpravu o problematike energetiky v rámci občianskej spoločnosti a medzi organizovanou občianskou spoločnosťou a subjektmi s rozhodovacími právomocami.

rozmanité motivácie a kapacity spotrebiteľov, pokiaľ ide o ich spotrebu energie, ale aj o dostupnosti rozmanitých, flexibilných a/alebo dynamických cenových režimov³⁷.

V súčasnosti však cenová regulácia v mnohých členských štátoch bráni dodávateľom v tom, aby ponúkali atraktívne služby³⁸ a na mieru šité a dynamické cenové režimy. Odrádza nové podniky vstupujúce na trh, ktoré by mohli konkurovať bývalým monopolom. V niektorých členských štátoch štát dokonca pri niektorých či všetkých skupinách zákazníkov reguluje ceny na úrovniach, ktoré nedosahujú ani trhové náklady. To môže viesť k deficitným energetickým tarífam, ktoré budú znášať energetické spoločnosti alebo verejné financie, čo môže podstatnými nákladmi zaťažiť budúcich spotrebiteľov energie alebo daňovníkov. Zároveň to nepredstavuje tú správnu motiváciu na efektívne využívanie energie. Je jasné, že takáto situácia nestimuluje rozvoj konkurencieschopného trhu a je ekonomicky neudržateľná.

Aj keby regulované ceny umožňovali pokryť náklady na prevádzku, nevysielajú tie správne cenové signály, ktoré sú potrebné na zabezpečenie efektívnych investícií. Investori ich vnímajú ako ukazovateľ politického zasahovania, ktoré potláča investície. Zatiaľ čo niekoľko členských štátov³⁹ už umožnilo, aby do cien elektrickej energie a plynu nezasahoval štát, a to aj pri maloobchodných spotrebiteľoch, a Komisia s niekoľkými ďalšími štátmi⁴⁰ schválila včasné postupné ukončovanie regulovaných cien, väčšina členských štátov stále určitým spôsobom zasahuje do tvorby maloobchodných cien.

Komisia pred časom začala niekoľko konaní o porušení predpisov voči členským štátom, ktoré regulujú ceny pre priemyselných zákazníkov. V nedávnom rozsudku Európskeho súdneho dvora sa uvádza, že cenová regulácia môže byť s právom EÚ zlučiteľná iba za prísne vymedzených okolností⁴¹.

Členské štáty by sa mali snažiť prestať regulovať ceny elektrickej energie a plynu pri všetkých spotrebiteľoch vrátane domácností a MSP, pričom by mali zohľadniť povinnosť univerzálnej služby a účinnú ochranu zraniteľných zákazníkov. Dodávatelia by svojim zákazníkom mali jasným spôsobom uvádzať jednotlivé nákladové prvky tvoriace konečnú cenu, aby podnietili dobre informované rozhodovanie.

Komisia bude naďalej trvať na harmonogramoch postupného ukončovania regulovaných cien, ktoré je súčasťou štrukturálnych reforiem členských štátov. Komisia bude naďalej podporovať trhovú tvorbu cien na maloobchodných trhoch, okrem iného aj prostredníctvom konaní o porušení predpisov voči tým členským štátom, ktoré naďalej regulujú ceny spôsobom, ktorý nespĺňa podmienky stanovené v právnych predpisoch EÚ.

3.2.2. Cílená pomoc v záujme lepšie chrániť zraniteľných spotrebiteľov

Konečné ceny energií pre spotrebiteľov môžu v nadchádzajúcich rokoch naďalej stúpať, čo by malo negatívny vplyv najmä na spotrebiteľov nachádzajúcich sa v ekonomicky slabšej situácii. Preto by mali byť primerane chránení. No dotácie alebo regulácia zameraná na znižovanie

³⁷ BEUC, „Empowering Consumers through Smart Meters (Ako zmocniť spotrebiteľov prostredníctvom inteligentných meračov)“, s. 23 – 26, <http://bit.ly/JKn9R7>.

³⁸ To môže čiastočne vysvetľovať nízke miery prechodu k inému dodávateľovi v niekoľkých členských štátoch. Ďalšie podrobné informácie o mierach prechodu sa nachádzajú v PDÚK 1, časť 3.

³⁹ Vrátane Rakúska, Českej republiky, Nemecka, Fínska, Luxemburska, Holandska, Švédska, Slovinska a Spojeného kráľovstva.

⁴⁰ Rumunsko, Grécko, Portugalsko.

⁴¹ Vec C-265/08, Federutility a iní proti Autorità per l'energia elettrica e il gas.

celkových cien energie majú tendenciu odrádzať od ochoty spotrebiteľov šetriť energiou, nie sú zacielené osobitne na tých v najväčšej núdzi a môžu deformovať hospodársku súťaž. Hoci pomoc zraniteľným spotrebiteľom finančnými opatreniami môže byť súčasťou sociálnej politiky, nákladovo efektívnym spôsobom pomoci by bola pomoc pri zvyšovaní energetickej účinnosti⁴².

Prebiehajúce zmeny v sektore energetiky by mohli priniesť ďalšie výzvy pre určitých spotrebiteľov, ktorí možno nemajú nástroje alebo schopnosti (gramotnosť, prístup k online a offline informáciám atď.) na to, aby sa aktívne zúčastňovali na novo sa formujúcom trhu a aby využívali ponúkané výhody. Títo spotrebiteľia možno budú potrebovať ďalšiu pomoc nefinančnej povahy, ktorá by im zároveň pomohla pochopiť ich práva a povinnosti.

Existencia zraniteľnosti nie je argumentom proti pokračovaniu liberalizácie, no prízvukuje skutočnosť, že zaisťovanie primeranej ochrany spotrebiteľov, najmä tých v zraniteľnej situácii, bude jedným z kľúčových faktorov úspechu pre dobudovanie vnútorného trhu EÚ s energiou.

Členské štáty by mali poskytovať zraniteľným spotrebiteľom cielenú pomoc, aby riešili ich ekonomickú zraniteľnosť a pomohli im robiť informované rozhodnutia na čoraz zložitejších maloobchodných trhoch. Komisia bude podporovať členské štáty pri vymedzení toho, čo sa myslí zraniteľnosťou spotrebiteľov energie a čo ju spôsobuje, a to poskytnutím usmernenia a sprostredkovaním výmeny osvedčených postupov.

Členské štáty by mali zdôrazňovať dôležitosť zvyšovania energetickej účinnosti pri riešení zraniteľnosti spotrebiteľov a energetickej chudoby.

3.3. Výzva v oblasti prechodu: pripraviť európske energetické sústavy na budúcnosť

Naše energetické sústavy sú v počiatočnej fáze významného prechodu. Sú potrebné významné investície s cieľom nahradiť staršie sústavy EÚ, dekarbonizovať ich, urobiť ich energeticky účinnými a zvýšiť bezpečnosť dodávok. EÚ podporuje tieto investície prostredníctvom rôznych nástrojov, akými sú napr. Európsky energetický program pre obnovu, budúci Nástroj na prepojenie Európy, kohézna politika EÚ⁴³ a Horizont 2020⁴⁴. Investície sa už uskutočňujú⁴⁵, ale na dosiahnutie našich cieľov sa ich tempo musí zrýchliť.

Vnútorný trh s energiou môže EÚ pri tomto prechode pomôcť: dobre fungujúce trhy presadzujú a podporujú zmenu sústavy omnoho účinnejšie a lacnejšie než akékoľvek centrálné plánovanie alebo prestavba výhradne pomocou dotácií. Zmena sústavy sa však nemôže uskutočniť bez náležite integrovanej, modernej infraštruktúry.

⁴² Komisia 22. júna 2011 navrhla novú smernicu, ktorá má zvýšiť úsilie členských štátov o efektívnejšie využívanie energie vo všetkých štádiách energetického reťazca – od výroby energie cez jej distribúciu až po jej konečnú spotrebu. Rada 4. októbra 2012 schválila politickú dohodu o smernici o energetickej účinnosti. Európsky parlament vyjadril svoje súhlasné stanovisko k takejto dohode 11. septembra 2012.

⁴³ Plánované prostriedky predpokladané na obdobie 2007 – 2013 predstavujú najmenej 11 miliárd EUR. Na obdobie 2014 – 2020 Komisia navrhla, aby sa kohézna politika EÚ významne sústredila na energiu z obnoviteľných zdrojov a energetickú efektívnosť vrátane inteligentných sietí a aby sa veľký dôraz kládol na výskum, technický rozvoj a inováciu. Členské štáty a regióny musia zabezpečiť, aby toto financovanie dopĺňalo investície zo súkromných zdrojov, pričom by ich malo stimulovať, a nie ich vytesňovať.

⁴⁴ Zameraný na dobre cielenú podporu výskumu a vývoja.

⁴⁵ Pozri pracovný dokument útvarov Komisie s názvom „Investment projects in Energy Infrastructure“ (Investičné projekty v oblasti energetickej infraštruktúry), takisto označovaný ako PDUK 2.

3.3.1. *Nechajť trh pracovať na podporu príslušných investícií*

Pred liberalizáciou mali vertikálne integrované národné energetické spoločnosti kontrolu nad celou sústavou, od výroby po spotrebu. S rozvojom konkurenčného trhu s viacerými výrobcami a prevádzkovateľmi sietí s oddeleným vlastníctvom nemôže žiadny subjekt sám zabezpečiť spoľahlivosť elektrizačnej sústavy. Účastníci trhu sú na sebe vzájomne závislí. Väčšie zapojenie veternej a solárnej energie⁴⁶ zvyšuje rôznorodosť ponuky a dopytu a sťažuje udržiavanie ponuky a dopytu v rovnováhe zakaždým, aspoň dovtedy, než sa zlepší reakcia na dopyt a možnosti skladovania.

Tieto výzvy v oblasti elektrizačnej sústavy však možno prekonať za predpokladu, že regulačný rámec jasne vymedzí úlohu rôznych aktérov zapojených do poskytovania elektrickej energie konečným zákazníkom, ako napr. výrobcov, prevádzkovateľov sietí, sprostredkovateľov reakcie na dopyt, dodávateľov a zákazníkov. Flexibilita ponuky a dopytu môže a mala by byť odmenená na základe trhových cenových signálov (krátkodobých, strednodobých a dlhodobých) s cieľom podporiť energeticky efektívnu výrobu a spotrebu elektrickej energie. Reguláciu v tejto súvislosti doplní presadzovanie antitrustových pravidiel. Je treba sa vyhnúť verejným zásahom, ktoré odrádzajú súkromné investície a podkopávajú vnútorný trh.

Flexibilita

Ak je trhu umožnené fungovať, bude v každom momente v čase vždy uvádzať ekonomickú hodnotu energie. Ceny budú nízke, ak nastane náhly nárast v ponuke (napr. keď sa vyrába veľa veternej a solárnej energie), a budú vyššie v čase nedostatku.

Takéto dynamické cenové signály sú dôležité na podporu zákazníkov a poskytovateľov služieb dopytu s cieľom obmedziť spotrebu počas období s najvyšším dopytom. V odvetví elektrickej energie majú zmeny cien tradične malý vplyv na objem dopytu. Hneď ako sa však zavedú inteligentné siete a merače, bude možné využiť potenciál flexibilného dopytu na strane jednotlivých spotrebiteľov alebo agregátorov.

Cenové signály sú rovnako kľúčové pri podpore flexibility na strane ponuky, ktorá sa opiera o skladovanie elektrickej energie alebo výrobné kapacity, ktoré môžu rýchlo stúpať alebo klesať. Spoločne s lepším systémom EÚ pre obchodovanie s emisiami⁴⁷ môže trh zabezpečiť optimálne investície a zaistiť kvalitu našich elektrizačných sústav v budúcnosti.

Tvorcovia politiky a spotrebiteľia môžu mať z premenlivosti cien obavy. Prepojením trhov v členských štátoch sa obmedzí riziko, keďže je menej pravdepodobné, že by ku špičkám a prepadom dochádzalo vo všetkých krajinách súčasne. Zvýšená reakcia dopytu a flexibilná výroba a skladovanie pomôžu absorbovať špičky. Neexistujú žiadne dôkazy, že by väčšia volatilita na krátkodobých trhoch viedla k vyšším priemerným cenám, najmä ak existuje neustála záložná výroba elektrickej energie.

Dodávateľia budú mať možnosť sa zabezpečiť proti riziku krátkodobej cenovej volatility na dlhodobějších termínovaných trhoch. Maloobchodníci budú môcť ponúkať inovatívne cenové plány spotrebiteľom, ktorí majú záujem o využívanie pružných zmlúv o zásobovaní, čo im

⁴⁶ V pláne postupu v energetike sa uvádza, že energia z obnoviteľných zdrojov bude jadrom energetickej sústavy EÚ do roku 2050 a bude predstavovať veľmi vysoký podiel na výrobe elektrickej energie už do roku 2030.

⁴⁷ Smernica 2003/87/ES, zmenená a doplnená smernicami 2008/101/ES a 2009/29/ES.

umožní optimalizovať ich náklady na energie pomocou inteligentných meracích systémov a zariadení na zameranie ich spotreby na obdobia nízkych cien.

V krátkosti, správne fungujúce dlhodobé a krátkodobé veľkoobchodné trhy (najmä trhy na deň vopred, vnútrodenné trhy, vyrovnávacie trhy a trhy podporných služieb), ktoré odrážajú ekonomickú hodnotu v každom čase a v každej oblasti, môžu smerovať investície tam, kde sú najefektívnejšie.

Komisia prednostne:

- **vypracovaním sieťových predpisov⁴⁸ zabezpečí ďalší rozvoj dobre fungujúcich cezhraničných veľkoobchodných trhov pre všetky časové rámce. Komisia počíta s podporou ACER, ENTSO, Európskeho parlamentu a členských štátov pri zabezpečení toho, aby sa sieťové predpisy zaviedli podľa plánu⁴⁹. Týmto predpismi sa stanovia spoločné pravidlá, ktoré prevádzkovateľom sietí, výrobcom, dodávateľom a spotrebiteľom umožnia účinnejšie pôsobenie na trhu.**
- **pomôže urýchliť integráciu skladovania a flexibilnej výroby, napr. vyriešením zostávajúcich regulačných otázok v kontexte sieťového predpisu európskeho vyrovnávacieho trhu. Komisia zváži vytvorenie koordinačnej iniciatívy na riešenie vznikajúcich regulačných a technických otázok. Vo svojom pripravovanom oznámení o energetických technológiách a inováciách vykoná analýzu toho, ako by sa mohol prepojiť technologický vývoj vrátane technológie skladovania a mikrovýroby s vývojom na trhu na európskej úrovni s cieľom dosiahnuť ciele v oblasti klímy a energetiky.**

Optimalizácia zásahu štátu: smerovať štruktúru energetických zdrojov k nízkouhlíkovým zdrojom

Na dosiahnutie dohodnutých cieľov v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov za čo najmenšie náklady bol zavedený systém EÚ pre obchodovanie s emisiami, čo je nástroj založený na trhu, ktorý určil jednotnú európsku cenu uhlíku. Od roku 2013 bude takisto štruktúra trhu s uhlíkom plne európska, a tak umožní vnútornému trhu s energiou jednoduchší prechod na udržateľné, nízkouhlíkové a energeticky účinné sústavy zvýhodňovaním nízkouhlíkových investícií⁵⁰ a nízkouhlíkových palív oproti uhlíkovo náročným.

Navyše si bude uvedená výzva v oblasti prechodu vyžadovať optimalizáciu štátnej podpory na zabezpečenie toho, že sa budú naďalej uskutočňovať primerané investície.

Členské štáty v súčasnosti používajú rôzne formy priamej alebo nepriamej štátnej podpory a/alebo prirážok na účet spotrebiteľov pre rôzne zdroje energie. Pri predpoklade ďalšieho pokroku pri dobudovaní vnútorného trhu s energiou, ako sa opisuje vyššie, klesajúcich nákladov na výrobu a vývoja na trhu s uhlíkom bude treba pravidelne preskúmať všetky formy podporných mechanizmov.

Napríklad režimy podpory pre energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj rad povinných pravidiel pre prioritný prístup k sieti⁵¹, boli zavedené z dôvodu neúplného otvorenia trhu,

⁴⁸ Pozri bod 2.2, efektívnejšie využívanie a rozvoj sietí.

⁴⁹ Rozhodnutie Komisie z 19. júla 2012 o vytvorení ročných zoznamov priorít na vypracovanie sieťových predpisov a usmernení na rok 2013, 2012/413/EÚ.

⁵⁰ Vráťane zachytávania a ukladania uhlíka („CCS“).

⁵¹ Smernica 2009/28/ES.

neúplnej internalizácie externých nákladov konvenčnej výroby, ako aj preto, že väčšina technológií pre obnoviteľné zdroje energie sa nachádzala v počiatočnej fáze vývoja. Trhy a technológie sa odvtedy vyvíjali.

Komisia vydá usmernenia o osvedčených postupoch a skúsenostiach získaných v rámci schémy podpory pre obnoviteľné zdroje energie a o reforme schémy podpory⁵².

Cieľom je väčší súlad vnútroštátnych koncepcií a zároveň ochrana zásad nákladovej efektívnosti a pravidelnej regresívnosti, ako aj vyhnúť sa roztrieštenosti vnútorného trhu. Čím efektívnejšie sú schémy, tým je energia z obnoviteľných zdrojov lacnejšia. A čím budú jednotnejšie, tým bude ľahšie integrovať energiu z obnoviteľných zdrojov v celej EÚ i mimo nej.

Komisia v súčasnosti preskúmava usmernenia o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia, aby sa do nich premietli zmeny v technologickom priestore a politické ciele EÚ v odvetví energetiky a zároveň sa minimalizovali narušenia hospodárskej súťaže na vnútornom trhu.

Prieskum sa predovšetkým zameriava na zabezpečenie toho, aby kontrola štátnej pomoci uľahčovala poskytovanie pomoci za predpokladu, že je dobre navrhnutá, cielená, čo najmenej narušajúca a za predpokladu, že nie sú k dispozícii žiadne lepšie alternatívy (regulačné nástroje založené na trhu). Komisia podporí najmä riešenia, ktoré sú nákladovo efektívne a ktoré presadzujú cezhraničnú integráciu.

Komisia má v úmysle aktívne prispievať k cieľu G20, ktorým je odstránenie všetkých dotácií škodlivých pre životné prostredie, vrátane zostávajúcej priamej a nepriamej podpory pre fosilné palivá⁵³.

Optimalizácia zásahu štátu: bezpečnosť dodávok elektrickej energie

Niektoré členské štáty zaviedli alebo plánujú zaviesť oddelené platby za dostupnosť výrobných kapacít na trhu, keďže sa obávajú, že trh výlučne s energiami neprinesie dostatočné investície do výroby, aby sa zabezpečila bezpečnosť dodávok v dlhodobom horizonte. Takéto kapacitné mechanizmy sú dlhodobé nástroje, ktoré sú zamerané na poskytovanie toku príjmov (vybraným) výrobcami a zaväzujú spotrebiteľov k platbám za poskytované kapacity⁵⁴.

Komisia však zastáva názor, že ak kapacitné mechanizmy nebudú dobre navrhnuté a/alebo sa zavedú predčasne alebo bez riadnej koordinácie na úrovni EÚ, nastane riziko, že budú kontraproduktívne. Ak kapacitné mechanizmy nezaobchádzajú so znižovaním dopytu spravodlivo, môžu zablokovať riešenia založené na výrobe na úkor riešení založených na energetickej efektívnosti alebo reakcii na dopyt. Ak nerozlišujú základné zaťaženie od zaťaženia v špičke, nemusia prilákať dostatočne flexibilné výrobné kapacity. Kapacitné

⁵² COM(2012) 271 final.

⁵³ Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje, KOM (2011) 571 v konečnom znení vrátane míľnika, že „do roku 2020 sa postupne odstránia dotácie, ktoré škodia životnému prostrediu“. V ročných prieskumoch rastu na roky 2011 a 2012 (KOM(2011) 11 v konečnom znení, [KOM (2011) 815 v konečnom znení] sa takisto vyzýva na odstránenie dotácií, ktoré škodia životnému prostrediu. Na celosvetovej úrovni sa takisto prijali záväzky na reformu dotácií na fosilné palivá, napríklad v kontexte G20 a konferencie Rio+20.

⁵⁴ V niektorých členských štátoch majú plánované verejné zásahy formu dlhodobej bezpečnosti zmlúv o zásobovaní, v ktorých sa štát alebo štátom menovaný subjekt stáva protistranou. Kapacitné mechanizmy treba odlišovať od krátkodobých mechanizmov zameraných na zabezpečenie toho, aby sa zachovala rovnováha medzi ponukou a dopytom v reálnom čase aj v prípade vystavenia náhlemu kolísaniu na jednej alebo druhej strane.

mechanizmy narúšajú cenový signál pre celú EÚ a je pravdepodobné, že uprednostnia zdroje výroby z fosílnych palív na úkor premenlivejších obnoviteľných zdrojov (nad rámec úrovni, ktoré sú nevyhnutné na zachovanie energetických sústav v rovnováhe), a môžu preto byť v rozpore s cieľmi EÚ v oblasti dekarbonizácie a efektívneho využívania zdrojov.

Na dobre fungujúcich trhoch s energiou závisia motivačné prvky investovania do výroby a bezpečnosť dodávok výroby energie aj od vývoja na trhu s uhlíkom. Komisia predkladá možnosti štrukturálnych opatrení na vyriešenie súčasnej nadmernej ponuky ETS kvót vyplývajúcej z hospodárskej krízy⁵⁵. To by vytvorilo väčšiu istotu pre investorov a obmedzilo potrebu vnútroštátnych opatrení.

Slabo navrhnuté kapacitné mechanizmy budú mať tendenciu narúšať investičné signály a ani zďaleka nezabezpečia primeranú výrobu alebo bezpečnosť dodávok. Ako také môžu tieto zásahy narúšať cezhraničný obchod a hospodársku súťaž, keďže môžu odrezat' vnútroštátne trhy od výroby niekde inde v EÚ a takisto narúšajú umiestnenie výroby na vnútornom trhu. Vnútroštátne založené kapacitné mechanizmy môžu zvyšovať náklady pre všetky členské štáty, a to tým, že bránia najlepšiemu využitiu výroby a cezhraničnej flexibility.

Komisia usudzuje, že kapacitné mechanizmy budú pravdepodobne podliehať pravidlám vnútorného trhu EÚ vrátane kontroly štátnej pomoci a smernici 2009/72/ES.

Členské štáty by mali preukázať, že takéto mechanizmy sú potrebné viac než alternatívne koncepcie, ako napríklad opatrenia „vyrovnávania špičky“, zvyšovanie dovozu prostredníctvom vhodných prepojení a uľahčenie účasti na trhu na strane dopytu pre priemyselných i maloobchodných zákazníkov. Dokonca aj v čase obmedzení výrobných kapacít sa musí zachovať cezhraničná výmena. Postupy prideľovania musia byť transparentné a nediskriminačné.

Členské štáty by mali vykonať celkovú analýzu toho, či existuje nedostatok investícií do výroby a prečo. Mali by hľadať cezhraničné riešenia akýchkoľvek problémov, ktoré zistia, než budú plánovať zásah. V každom kapacitnom mechanizme sa musí zohľadniť každý vplyv, ktorý bude mať zásah na susediace členské štáty a na vnútorný trh s energiou. Musí sa zabrániť roztrieštenosti vnútorného trhu s energiou.

Komisia začína verejnú konzultáciu o bezpečnosti dodávok elektrickej energie, primeranosti výroby a vnútornom trhu s energiou.

V závislosti od výsledkov konzultácie a ďalšej spolupráce s členskými štátmi a zainteresovanými stranami môže Komisia navrhnúť následné opatrenia.

Bezpečnosť dodávok si vyžaduje koordináciu medzi členskými štátmi, ktorá môže poskytnúť odpoveď na krátkodobé krízy a dlhodobé riešenia pre výzvy v oblasti bezpečnosti dodávok. Keďže naše energetické sústavy sú čoraz integrovanejšie, budeme potrebovať väčšiu cezhraničnú koordináciu a spoluprácu na identifikáciu a riešenie rizík a na zabezpečenie riadnej odpovede na krízu.

Komisia formálne zriaďuje koordinačnú skupinu pre elektrickú energiu s mandátom na uľahčenie spolupráce v oblasti bezpečnosti dodávok elektrickej energie vrátane primeranosti výroby a stability cezhraničnej siete.

⁵⁵ Pozri oznámenie „Stav európskeho trhu s uhlíkom v roku 2012“, COM(2012) 652.

3.3.2. Väčšia integrácia, rýchlejšia modernizácia a lepšie využívanie sietí

Viac sietí na integráciu energetických trhov EÚ

Energie musia mať možnosť tiecť tam, kde sú potrebné, a to bez fyzických prekážok na štátnych hraniciach. To okrem iného znamená riešenie účinkov neplánovaných tokov energie (tzv. „kruhových tokov“) na cezhraničnú integráciu trhov. Značné investície do energetických sietí sú potrebné na to, aby sa niektorým oblastiam EÚ umožnilo vystúpiť z izolácie⁵⁶ a na dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020.

Existuje naliehavá potreba zlepšiť spôsob investovania, ako sa zdôrazňuje v navrhovanom nariadení, ktorým sa zriaďuje Nástroj na prepojenie Európy⁵⁷. Už začali práce na vymedzení energetických sietí budúcnosti v súlade s *acquis* v oblasti životného prostredia. V októbri 2011 Komisia predložila návrh nariadenia o „usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru“⁵⁸. Určilo sa v ňom dvanásť prioritných koridorov a oblastí zahŕňajúcich elektrickú energiu, prepravu a skladovanie plynu a dopravné siete pre ropu a oxid uhličitý a dynamické určovanie projektov spoločného záujmu. Komisia sa vyslovila v prospech rýchlejších postupov udeľovania povolení, lepšieho cezhraničného rozdelenia nákladov na infraštruktúru a finančnej podpory.

Rýchle prijatie a vykonanie balíka pre energetickú infraštruktúru je zásadné, ako uznala Európska rada 9. decembra 2011.

Rýchlejšia modernizácia smerom k inteligentným sieťam

S rastúcou potrebou flexibility a energetickej efektívnosti a na umožnenie distribuovanej výroby a účasti strany dopytu sú potrebné koordinované opatrenia s cieľom spustiť inteligentné siete na európskej, regionálnej a komunálnej úrovni. Inteligentné siete sa opierajú o digitálnu infraštruktúru. Komisia predložila návrh nariadenia o „usmerneniach pre transeurópske telekomunikačné siete“⁵⁹, v ktorom sa ako priorita identifikovala okrem iného infraštruktúra pre digitálne služby. Na ich efektívne zavedenie by sa mali využiť synergie medzi telekomunikačnými a energetickými prevádzkovateľmi na úrovni infraštruktúry a služieb, ktorí musia spolupracovať spôsobom, ktorí má pozitívny účinok na hospodársku súťaž, a otvoriť tak priestor pre nových účastníkov na trhu.

Komisia bude naďalej presadzovať spoluprácu medzi odvetvím energetiky a odvetvím IKT podporujúcu hospodársku súťaž vrátane inovatívnych poskytovateľov služieb, aby sa pokročilo v modernizácii sietí a urýchlili sa inovácie v odvetví energetiky. Od členských štátov sa požaduje, aby túto spoluprácu podporovali na vnútroštátnej úrovni. Európske organizácie pre normalizáciu (CEN/CENELEC/ETSI) majú naliehavú úlohu, ktorou je vypracovanie prvého súboru noriem pre inteligentné siete do konca roku 2012. Komisia bude používanie týchto noriem podporovať.

Komisia už skôr prijala oznámenie o inteligentných sieťach⁶⁰, v ktorom vyzýva na stanovenie nevyhnutných rámcových podmienok pre priemysel s cieľom úspešne vyvíjať technológie a

⁵⁶ Pozri závery Európskej rady z februára 2011. S EÚ je treba synchronizovať najmä baltské štáty pôsobiace v rámci ruskej a bieloruskej elektrizačnej sústavy.

⁵⁷ KOM(2011) 665.

⁵⁸ KOM(2011) 658 v konečnom znení.

⁵⁹ KOM(2011) 657 v konečnom znení.

⁶⁰ KOM(2011) 202.

výrobné kapacity na umožnenie týchto investícií, a predstavila v ňom víziu integrovanej správy infraštruktúry⁶¹. Na základe osvedčených postupov a projektov v členských štátoch⁶² Komisia v súčasnosti vypracováva usmernenia a nové nástroje, aby ďalej motivovala zavádzanie inteligentných meracích systémov v tomto desaťročí⁶³, sleduje pokrok súčasných inteligentných meracích projektov v EÚ a podporuje sľubný výskum a vývoj a pilotné projekty⁶⁴ zamerané na inteligentné siete.

Komisia bude ďalej podporovať výskum a vývoj a inovácie na uľahčenie zavedenia inteligentných sietí. Komisia obnoví európskym organizáciám pre normalizáciu normalizačný mandát, aby vypracovali druhý súbor noriem a usmernenia a určili možné projekty spoločného záujmu do konca roku 2012.

Silnejšia reakcia na dopyt v distribučných sieťach

S príchodom inteligentných meracích systémov, technológií mikrovýroby, inteligentných spotrebičov a automatizácie v domácnosti budú mať spotrebitelia čoraz viac možností prispôbovať svoj dopyt po energii skutočnej situácii na trhoch s energiou. Takáto reakcia na dopyt umožní spotrebiteľom ušetriť peňažné prostriedky a zároveň sa zvýši efektívnosť a stabilita energetických sústav. Bude si to však vyžadovať, aby členské štáty, regulačné orgány, prevádzkovatelia prenosových sústav, prevádzkovatelia distribučných sústav a maloobchodní predajcovia spolupracovali medzi sebou a s ostatnými aktérmi (poskytovatelia služieb na strane dopytu, spoločnosti IKT alebo tvorcovia sústav). Cieľom je vytvoriť transparentné a ľahko zrozumiteľné pravidlá a normy pre reakciu na dopyt a správu údajov.

Bude si to zároveň vyžadovať prehodnotenie úlohy prevádzkovateľov distribučných sústav. Predovšetkým treba zabezpečiť, aby sa ich regulovaná činnosť obmedzila na úlohy, ktoré najlepšie vykonáva prirodzený monopol, a aby sa nové služby umožnené novými technológiami rozvíjali na konkurenčných trhoch. V tejto súvislosti sa rovnako zdá byť vhodné zvážiť úlohu tretích strán (ako napríklad agregátori, energetické služby a subjekty z iných sieťových odvetví, napr. IKT, telekomunikácie, elektrotechnické inžinierstvo) v budúcom rozvoji miestnych distribučných sietí alebo energetických služieb.

Komisia začala diskusiu pod záštitou občianskeho energetického fóra (v Londýne) a bude pokračovať v diskusiách na základe plánov členských štátov na zavedenie inteligentného merania.

Komisia sa bude zaoberať technologickými aspektmi budúceho vývoja energetických distribučných sietí v nadchádzajúcom oznámení o energetických technológiách.

Komisia vyzýva členské štáty, aby prijali ambiciózne stratégie pre zavedenie inteligentných meracích systémov a aby zabezpečili, že tieto systémy budú zodpovedať

⁶¹ Smernica o elektrickej energii a smernica o energetickej efektívnosti stanovujú členským štátom vzájomne sa dopĺňajúci súbor podmienok a poskytujú im motivačné prvky na vytvorenie takéhoto rámca.

⁶² V súlade s oznámením Komisie o priemyselnej politike COM(2012) 582.

⁶³ Počet inteligentných meračov v EÚ sa bude musieť zvýšiť zo súčasných približne 45 miliónov na aspoň 240 miliónov do roku 2020, pričom nevyhnutné každoročné výdavky na investície sa zvýšia z viac než 1 miliardy EUR v súčasnosti na 4 – 5 miliárd EUR do roku 2015, s výhradou analýzy nákladov a prínosov.

⁶⁴ Napríklad prostredníctvom európskych priemyslových iniciatív pre elektrizačné sústavy a európskeho partnerstva v oblasti inovácií zameraného na inteligentné mestá a obce.

záujmom dodávateľov energie, distribútorov a spotrebiteľov.

Komisia žiada členské štáty, aby vypracovali akčné plány, v ktorých sa premietnu spôsoby modernizácie ich sietí, vrátane pravidiel a povinností prevádzkovateľov distribučných sústav, synergii s odvetvím IKT a podpory reakcie na dopyt a dynamických cien, v súlade so smernicou o energetickej efektívnosti.

4. ZÁVER

Otvorenie trhu poskytuje spotrebiteľom skutočnú možnosť voľby. Znižuje potrebu verejného zásahu a zabraňuje nevhodným verejným zásahom. Existuje mnoho otázok, ktoré treba nutne vyriešiť, aby sa vnútorný trh s energiou dobudoval do roku 2014, ukončila izolácia niekoľkých členských štátov EÚ od sietí EÚ, uskutočnil program stratégie Európa 2020 a prešlo k transformovanej energetickej sústave do roku 2050 za najnižšie náklady pre všetkých. Tieto otázky takisto bránia spotrebiteľom v získavaní všetkých prínosov, vytvárajú prekážky pre hospodársku súťaž a inovácie a narúšajú bezpečnosť a udržateľnosť európskej energetiky.

Komisia sa zaviazala prekonať v rámci svojich právomocí problémy výstavby a modernizácie európskej siete, začlenenia energie z obnoviteľných zdrojov, mikrovýroby a inteligentných sietí prostredníctvom stabilného regulačného rámca, v ktorom sa stanoví úloha rôznych aktérov (prevádzkovateľov sietí, výrobcov, dodávateľov, poskytovateľov služieb reakcie na dopyt, spotrebiteľov a regulačných orgánov).

Na základe tohto oznámenia Komisia navrhuje akčný plán (príloha 1) s cieľom zabezpečiť úspech vnútorného trhu s energiou. Komisia vyzýva všetky dotknuté inštitúcie, členské štáty a zainteresované strany, aby navzájom spolupracovali s cieľom uskutočniť navrhované opatrenia v navrhnutých lehotách. Komisia preskúma pokrok vo vykonávaní akčného plánu v roku 2014. Komisia je odhodlaná zabezpečiť, aby následné kroky v nadväznosti na akčný plán na úrovni členských štátov a EÚ boli pevne zakotvené v európskom semestri, najmä prostredníctvom ročného prieskumu rastu, správy o integrácii jednotného trhu a odporúčaní pre jednotlivé krajiny.

Príloha 1: Akčný plán pre Európu

Akcia/opatrenie	Príslušný(i) aktér(i)	Lehota/termín
Presadzovanie právnych predpisov		
1. Včasná a komplexná transpozícia smerníc tretieho energetického balíka a vykonávanie nariadení tretieho energetického balíka	Členské štáty / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti energetiky / Komisia	marec 2011
2. Usmernenia o vymedzení koncepcie „zraniteľných zákazníkov“	Komisia	2013
3. Prísne uplatňovanie pravidiel o vnútornom trhu s energiou a pravidiel hospodárskej súťaže	Komisia / členské štáty / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti energetiky / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti hospodárskej súťaže	priebežne
4. Zlepšiť účinnosť regionálnych iniciatív a ich prispievanie k integrácii vnútorného trhu s energiou	Komisia / členské štáty / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti energetiky / ACER	priebežne
5. Revízia usmernení o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia	Komisia	Koniec roka 2013 / začiatok roka 2014
Zlepšiť práva a podporu spotrebiteľov		
6. Ďalšie úsilie na zaangažovanie, informovanie a motivovanie spotrebiteľov, aj prostredníctvom vykonávania smernice o energetickej účinnosti a prostredníctvom webového obsahu pre spotrebiteľov, ktorý ich nasmeruje na príslušné zdroje informácií o ochrane spotrebiteľa a o hlavných právach spotrebiteľov.	Komisia / členské štáty / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti energetiky / združenia spotrebiteľov	2013 / 2014
7. Prostredníctvom Občianskeho energetického fóra podporovať členské štáty v tom, aby stanovili rozsah výskumu, zberu údajov a predkladania správ o maloobchodných trhoch s energiou	Komisia / členské štáty / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti energetiky / združenia spotrebiteľov	2013
8. Zlepšiť poskytovanie informácií spotrebiteľom, vypracovať usmernenia a osvedčené postupy v súvislosti s nástrojmi porovnávania cien, jasnou a transparentnou fakturáciou a podporou zraniteľných spotrebiteľov	Komisia / členské štáty / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti energetiky / združenia spotrebiteľov	2013
9. Cielene pomáhať zraniteľným spotrebiteľom, aby robili informované rozhodnutia; poskytovať im nevyhnutnú podporu, aby sa im umožnilo uspokojovať ich energetické potreby na konkurenčných maloobchodných trhoch	Komisia / členské štáty	2013

Pripraviť energetické sústavy EÚ na budúcnosť		
10. Prijatť a vykonať sieťové predpisy pre sieťové odvetvia – v sektore elektrickej energie: pravidlá prideľovania kapacity a riadenia preťaženia pravidlá dlhodobiejšieho (perspektívneho) prideľovania kapacít pravidlá pripojenia k sieti prevádzka systémov – v sektore dodávok plynu: prideľovanie kapacity pravidlá vyvažovania vrátane pravidiel pre postup nominácie týkajúci sa siete, pravidiel spoplatňovania odchýlok a pravidiel prevádzkového vyvažovania medzi sústavami prevádzkovateľov prenosových sietí pravidlá interoperability a výmeny údajov pravidlá týkajúce sa harmonizovaných štruktúr prenosových taríf	ACER / ENTSO / Komisia / členské štáty / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti energetiky	2013 / 2014
11. Rýchle prijatie a vykonanie balíka o energetickej infraštruktúre	Rada / Európsky parlament / členské štáty / vnútroštátne regulačné orgány v oblasti energetiky	december 2012
12. Prijatie prvého zoznamu projektov Únie v spoločnom záujme	Komisia / členské štáty	2013
13. Vytvoriť rámec a trh pre široké zavedenie inteligentných spotrebičov (napr. prostredníctvom podpory výskumu a vývoja, normalizácie, ekodizajnu a energetického označovania)	Komisia / zainteresované strany (najmä európske organizácie pre normalizáciu)	2014
14. Vypracovať vnútroštátne akčné plány pre rýchle spúšťanie inteligentných sietí	Členské štáty / Komisia	2013
15. Prehodnotiť budúce úlohy a zodpovednosti prevádzkovateľov distribučných sústav, reakcie na dopyt, inteligentné spotrebiče a automatizáciu domácností, distribuovanú výrobu energie a režimy povinnej úspory energie	Komisia / členské štáty	2013
16. Analyzovať, ako môže vnútorný trh s energiou prispieť k zvýšeniu energetickej efektívnosti	Komisia	2013
17. Analyzovať, ako sa môže rozvoj technológií vrátane technológií uskladňovania a mikrovýroby naviazať na vývoj na trhu s energiou	Komisia	2013
Zaistiť primerané zasahovanie štátu		
18. Postupne ukončiť reguláciu cien plynu a elektrickej energie pri zohľadnení povinnosti univerzálnej služby	Komisia / členské štáty	2009 a neskôr

a účinnej ochrany zraniteľných zákazníkov		
19. – Analyzovať investičné motivačné prvky a primeranosť výroby elektrickej energie na základe existujúceho európskeho rámca – Vypracovať kritériá posudzovania a zaisťovania súladu vnútroštátnych iniciatív v oblasti kapacity s vnútorným trhom	Členské štáty Komisia	2013 a neskôr
20. Prijíť usmernenia k podporným režimom pre obnoviteľné zdroje energie	Komisia	2. – 3. štvrťrok 2013
21. Formalizovať Skupinu pre koordináciu v oblasti elektrickej energie	Komisia	október 2012
22. Postupne ukončiť environmentálne škodlivé dotácie vrátane priamych a nepriamych dotácií na fosílna palivá	Komisia / členské štáty	Najneskôr do roku 2020